SUKKERPRODUKTION OG U-LANDSHJÆLP

N. ARNTH-JENSEN

Fra tid til anden bliver den danske sukkerproduktion og dens samfundsøkonomiske berettigelse inddraget i den offentlige debat. Som bekendt fremstilles sukker her i landet på grundlag af en statsordning, der bl. a. medfører, at den hjemlige sukkerpris i visse perioder er vidt forskellig fra varens virkelige fremstillingspris, og det samme er tilfældet med den »verdensmarkedspris«, hvormed man ofte – ganske irrelevant – drager direkte sammenligning.

Der synes at være en vis tendens til at foretage disse prismæssige sammenligninger, når den stærkt svingende internationale sukkernotering som følge af stort udbud fra de rørsukkerproducerende lande er særlig lav. Man har endnu aldrig foretaget en samfundsmæssig vurdering af dansk sukkerproduktion i perioder, hvor dens økonomiske, beskæftigelsesmæssige eller forsyningsmæssige konsekvenser havde afgørende betydning for den danske samfundsøkonomi.

Vil man imidlertid foretage en nøgtern økonomisk vurdering af roesukkerfremstillingen i Danmark, kan det efter min mening kun gøres ud fra følgende problemstilling: *Har det danske samfund – vurderet på grundlag af prisforholdene over et repræsentativt åremål – tjent eller tabt ved at producere sukker i stedet for at importere de nødvendige kvanta?*

På dette spørgsmål kan der gives et ganske konkret svar. For tiden siden krigens afslutning, fra 1945 til 1966, viser en detaljeret beregning, foretaget af De Danske Sukkerfabrikker, at *de 4.5 millioner tons sukker, det danske samfund i denne periode har brugt, er fremstillet her i landet 320 millioner kr. billigere end det totalbeløb, hvortil det samme kvantum kunne være indkøbt i det pågældende tidsrum, baseret på regelmæssig import til de officielle internationale sukkerpriser.*

Det er således en ubestridelig kendsgerning, at det indtil nu ikke har været nogen dårlig forretning for landet at fremstille sit sukkerforbrug selv i stedet for at importere det. Det vil sikkert også være lønnende i fremtiden, i hvert fald hvis bedømmelsen sker på grundlag af de af FAO's eksperter m. fl. foretagne analyser. I henhold til disse vurderes fremtidsudsigterne således, at det nuværende årlige verdensforbrug af sukker, ca. 70 millioner tons, i år 2000 vil være steget til *174 millioner tons.*

Uanset den nationaløkonomiske fordel, det danske samfund i de forløbne år har kunnet drage af den indenlandske sukkerfremstilling, kan man naturligvis godt anstille teoretiske betragtninger over den sandsynlige udvikling på sukkermarkedet, såfremt Danmark eller hele Vesteuropa indstillede sin sukkerproduktion. På baggrund af diskussionen om bistand til udviklingslandene kan man også overveje, om man ved en sådan foranstaltning kunne yde en effektiv u-landshjælp.

En sådan vurdering er for nylig foretaget af universitetslektor Mogens Boserup, der i tidsskriftet »Økonomi og Politik«, nr. 4 – 1967, udførligt behandler emnet. Afhandlingen er interessant ved sin principielle problemstilling og forsøget på en indgående belysning af de forskellige aspekter – men den skæmmes desværre af forskellige misforståelser, der medfører fejlagtige konklusioner.

Lektor Boserup opstiller de to alternativer, at enten hele Vesteuropa eller Danmark alene ophører med sukkerfremstillingen til fordel for u-landene. Det første er utopi – de vesteuropæiske lande tænker ikke på at reducere, endsige standse deres sukkerproduktion. De arbejder tværtimod på en produktionsforøgelse, bl. a. ud fra den vurdering, at de rørsukkerproducerende lande i fremtiden vil få mindre kvanta til eksport som følge af disse landes eget stigende sukkerforbrug.

Herr Boserup søger derefter at vurdere situationen ud fra den forudsætning, at alene den danske sukkerfremstilling blev indstillet, og han kommer til den konklusion, at et sådant skridt fortjener overvejelse.

Det grundlag, hvorpå denne vurdering er foretaget, er imidlertid forkert. Lektor Boserup opererer med priser for både dansk og udenlandsk sukker, som ikke er sammenlignelige, fordi de ikke repræsenterer *fremstillingsprisen,* og man kan selvsagt hverken bedømme tab resp. gevinst ved import eller den u-landshjælp, man derved tilsigter at yde, medmindre man vil betale u-landets sukkerleverancer med deres virkelige kostpris.

I en kommentar til lektor Boserups redegørelse vil det føre for vidt at imødegå alle de unøjagtigheder vedrørende produktions- og prisforhold, som artiklen rummer. En enkelt afgørende fejlslutning bør dog korrigeres: Påstanden om, at dansk sukker fordyres gennem »en unormalt høj aflønning for de ressourcer, der anvendes i produktionen«, og at vi nu er ved at miste vor konkurrenceevne over for Fællesmarkedslandene på dette område.

Denne påstand er i direkte modstrid med kendsgerningerne. Herr Boserup henviser bl. a. til en statistisk oversigt over europæiske sukkerpriser 1961/62 – men har overset, at den i statistikken opførte danske sukkerpris *ikke* er produktionens fremstillingspris og derfor ikke sammenlignelig med de øvrige priser.

Hvorledes herr Boserup i øvrigt kommer til den konklusion, at de danske ressourcer til sukkerfremstillingen er »unormalt højt aflønnet«, er uforståe-

ligt. Sukkerindustriens afregningspris for årets produktion (inkl. roepris) er p. t. ca. 130 øre pr. kg sukker, medens Fællesmarkedets *minimumspris* (interventionsprisen) er 158 øre pr. kg.

Nej, de faktiske forhold er ganske modsat lektor Boserups konklusion: *De Danske Sukkerfabrikker fremstiller roesukker billigere, end det sker noget andet sted i Europa. Danmark råder over Vesteuropas mest effektive sukkerindustri, som ville være i en særdeles gunstig konkurrencemæssig position, hvis vi blev tilsluttet Fællesmarkedet.*

I erkendelse heraf forekommer det ud fra en samfundsmæssig betragtning mere nærliggende at skabe grundlag for dansk sukkerproduktions fortsatte udvikling end at tænke på dens likvidering – og tanken om, at vi gennem en produktionsstandsning kunne øge vor u-landshjælp, er virkelighedsfjern ønsketænkning.

For år tilbage kunne man møde den opfattelse, at der i et samfund var en bestemt mængde arbejde, der skulle udføres, og at det gjaldt om at fordele dette blandt så mange som muligt for at undgå ledighed. Heldigvis er vi blevet klogere siden da og har indset, at øget produktion er forudsætningen for økonomisk vækst. Lad os nu ikke tro, at vi kan yde u-landshjælp ved at indstille dansk produktion. Skal vi hjælpe udviklingslandene, bør det først og fremmest ske gennem bistand til at gøre deres produktion lige så effektiv som vor – og skal vi få råd til at yde dem økonomisk støtte, må vi skaffe den nødvendige indtjening hertil gennem vor egen industriproduktion.

Et svar fra lektor Mogens Boserup vil fremkomme i næste nummer af ØKONOMI OG POLITIK.

Red.